

SYNPUNKTER FRÅN SLU CENTRUM FÖR NATURVÄGLEDNING

REMISS SKÅNES FRILUFTSPLAN

14 DECEMBER 2022

Generella synpunkter

SLU Centrum för naturvägledning (CNV) har tagit del av remissen Skånes Friluftslivsplan. Det är mycket bra att planer som denna tas fram och upplägget av denna med sina fyra delar känns genomtänkt, ambitiöst och väl förankrat. Vår huvudsakliga synpunkt är att planen bör kompletteras med skrivningar kring naturvägledning, så att denna viktiga aspekt av friluftsliv speglas i såväl strategiska överväganden som föreslagna åtgärder.

Naturvägledning innebär i korthet att underlätta för människor att uppleva och utveckla sin relation till, känsla för och kunskap om naturen och kulturlandskapet. Naturvägledning visar vägen ut i tätortsnära natur, fördjupar naturupplevelser, hjälper till att kommunicera allemansrätten, bidrar till naturvård, är en viktig del i naturturismen, kan användas i dialogprocesser, kopplar till utomhuspedagogik i skolan, innebär folkbildning kring hållbarhetsmål med mera. Naturvägledning berör de allra flesta av de friluftspolitiska målen och finns även omnämnt på ett par ställen i målskrivelsen.

Flera av de punkter som anges i friluftsplansens övergripande inriktningar innefattar satsningar på naturvägledning. Under "Balanserat & Hållbart" gäller det exempelvis möten i naturen, värdskap och gästskap. Här hittar vi också den enda gång som naturvägledare nämns i planen – vi menar alltså att naturvägledarnas roll generellt bör stärkas och lyftas fram mer i både strategi och handlingsplan. Många aktörer på sändlistan arbetar också med naturvägledning, som alla naturum i Skåne, Stiftelsen Skånska Landskap, Naturskyddsföreningen, Skånes ornitologiska förening, STF med flera.

Läs mer om naturvägledning på www.slu.se/cnv. Boken Naturvägledning i Norden (Nordiska ministerrådet 2019) visar också på områdets stora bredd när det gäller upplevelser, lärande, reflektion och delaktighet i mötet mellan natur och människa.

Specifika synpunkter

Planera & Tillgängliggöra, strategin sidan 19:

Skrivningen "Natur nära där människor bor..." bör kompletteras med att en utvecklad naturvägledning i sådana områden ökar förutsättningarna för fördjupade naturupplevelser och bidrar till att människor reflekterar mer över betydelsen av vardagsnära natur.

Planera & Tillgängliggöra, handlingsplanen sidan 10:

Åtgärd 8 föreslår vi ska handla både om tillgänglighetsplaner och naturvägledningsplaner, vilket skulle kunna framgå i rubriken för åtgärden. En naturvägledningsplan kan göras för ett eller flera av områdena ämnade för friluftsliv och hjälper förvaltaren att kommunicera med besökarna om områdenas värden utifrån både besökarnas och förvaltarens behov. Texten för åtgärd 8 skulle kunna avslutas med "Komplettera med naturvägledningsplan för besöksvärda områden". Information om naturvägledningsplanering finns här www.slu.se/nvl-planering. Kunskap och inspiration kring detta kan gärna hämtas i handboken "Naturvägledning i natur- och kulturområden", se Kunskapsbanken nedan.

Informera & Inspirera, strategin sidan 20-21:

Vi föreslår att begreppet naturvägledning används i samband med inkluderande information. Som tidigare sagts underlättar naturvägledning för människor att uppleva och utveckla sin relation till, känsla för och kunskap om naturen och kulturlandskapet. Målgruppsanpassning är en viktig del av detta, och förvaltare kan med hjälp av naturvägledning förhöja värdet av besök i ett naturområde. Det kan exempelvis ske genom välskrivna skyltar om platsens värden, genom mobilappar eller genom guidning. I punktlistan med övergripande inriktningar för detta avsnitt föreslår vi att det läggs till en punkt om att arbeta med naturvägledningsplanering.

I stycket om Skånes utbud av engagerade föreningar nämns förutom föreningar även besöksnäringen samt kommunernas roll för varierade naturupplevelser för alla. Här bör också Skånes sex naturum tas upp som viktig resurs – detta gäller för övrigt naturvägledning generellt i Skåne. Ingenstans i Sverige finns så många naturum som i just Skåne och de utgör en mångsidig resurs för naturvägledning på alla plan.

Kunskap & Kompetens, handlingsplanen sidan 12:

Här saknas förslag på aktör för att driva Åtgärd 12 om mer utomhuspedagogik i skolan. Här bör väl såväl kommuner som naturskolor i Skåne kunna vara lämpliga aktörer. Det finns också ett samarbetsnätverk för utomhusbaserat lärande, Utenavet, som driver dessa frågor på ett generellt plan. Här ingår blandad kompetens från akademi och praktik, bland annat aktörer med verksamhet i Skåne: Naturskoleföreningen, Friluftsförbundet och SLU Movium. Utenavet har bland annat tagit fram kunskapssammanställningen "Klassrum med himlen som tak", se Kunskapsbanken nedan. Man är också huvudman för konferensen Ute är inne, som senast i augusti 2022 arrangerades av Helsingborgs kommun.

Indikatorer, handlingsplanen sidan 12:

I avsnittet om indikatorer föreslår vi att det tas med en indikator om antal skyddade naturområden som har en naturvägledningsplan, samt en indikator om antal kommuner som arbetar med naturvägledning. Det sistnämnda korresponderar med den precisering som finns i regeringens skrivelse om mål för friluftspolitiken under målet Tillgänglig natur för alla.

Friluftslivets värden, strategin sidan 24:

Avsnittet om att naturkontakt bidrar till naturförståelse föreslår vi kompletteras med att naturvägledning kan bidra till att kunskap utvecklas om naturen och att ett miljöengagemang byggs. Vi föreslår att följande mening läggs till mellan de två som står där nu: "Naturvägledning är ett viktigt verktyg som kan bidra till att stärka dessa processer."

[Kunskapsbanken, förslag till viktiga tillägg:](#)

Naturvägledning i natur- och kulturområden (till sidan 11 efter vägledningen om tillgänglighet)

Naturvårdsverkets handbok för planering och genomförande av naturvägledning i främst skyddade områden. Den är framtagen i samarbete med CNV som ett komplement till handboken Tillgängliga natur- och kulturområden.

[Naturvägledning i natur- och kulturområden \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Klassrum med himlen som tak (till sidan 10 i samband med övriga underlag om skolan)

Kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan. Framtagen av Linköpings universitet, SLU (Movium och Inst för stad och land) samt nätverket Utenavet.

<https://old.liu.se/ikk/utomhuspedagogik/presentation/1.750194/klassrum-med-himlen-som-tak.pdf>

SLU Centrum för naturvägledning (till sidan 13 under Andra exempel)

Nationellt kunskapscentrum och mötesplats för naturvägledning och naturvägledare. Stöttar på uppdrag av Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten med flera planering och genomförande av naturvägledning, för bland annat kommuner, länsstyrelser, föreningar och företag. Bland uppdragen från Naturvårdsverket har under många år ingått att utveckla naturvägledning som en del av friluftslivsarbetet.

www.slu.se/cnv